

REVISORERNAS REDOGÖRELSE FÖR ÅR 2018

1 ALLMÄNT

Vi har under året genomfört vår granskning i enlighet med kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet samt fastställt revisionsreglemente. PwC har biträtt oss i vårt granskningsarbete.

Vi har under året diskuterat aktuella frågor med förbundets tjänstemannaledning. Vår lagreglerade initiativrätt i förbundsdirektionen har däremot inte använts i något granskningsärende under året.

2 INRIKTNING OCH OMFATTNING

Målsättningen med revisionsarbetet är att främja ändamålsenlighet, effektivitet, rättvisande räkenskaper och god intern kontroll. Utifrån denna målsättning utarbetas revisionsplanen, som innehåller granskningsinsatser inom förvaltnings- och redovisningsrevision. Prioritering av revisionsinsatserna sker utifrån väsentlighet och risk.

Förvaltningsrevision genomförs i form av verksamhetsinriktade granskningar inom olika väsentliga områden. Granskningsinsatserna syftar till att ge impulser till en effektivisering av verksamheten samt öka ändamålsenligheten.

Redovisningsrevision genomförs i form av granskning av årsredovisning, delårsrapport och olika redovisningsrutiner. Dessa insatser syftar till att främja rättvisande räkenskaper och god intern kontroll.

3 RESULTAT

3.1 Allmänt

Fastställd revisionsplan för året har genomförts inom den ekonomiska ram som fastställts.

3.2 Årsredovisning och delårsrapport

Efter genomförd granskning bedömer vi att årsredovisningen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vidare bedömer vi att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och att årsredovisningen är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen (KRL) och god redovisningssed. Granskningen visar vidare att resultatet inte lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Av förvaltningsberättelsen framgår att förbundet avser att tillämpa det regelverk kring resultatutjämningsreserv (RUR) som direktionen fattat beslut om 2013-12-06 §76. Förbundet kommer såle-

des inte ha något underskott att återställa. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen inte är förenligt med förbundets finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Förbundet har för 2018 redovisat ett underskott och uppnår således inte en ekonomi i balans. Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen är förenligt med förbundets verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Detta då förbundet under året aktivt arbetat med samtliga verksamhetsmål. Detta i form av inriktningsmål i handlingsprogrammet och prioriterade områden i verksamhetsplanen.

Revisionsrapport över granskning av årsredovisningen har överlämnats för kännedom till förbundsdirektionen.

Vi har granskat delårsrapporten och vår bedömning är att rapporten upprättats i enlighet med KRL och i allt väsentligt utifrån god redovisningssed. Med anledning av granskningen har ett utlåtande överlämnats till förbundsdirektionen.

3.4 Fördjupad granskning

Enligt fastställd revisionsplan har vi genomfört en fördjupad granskning av löpande internkontroll i redovisningsrutiner.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningen är att förbundsdirektionens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner är delvis tillfredsställande och att den av direktionen beslutade internkontrollplanen efterlevs. Granskningens resultat identifierar att det inom ett antal område behöver vidtas åtgärder i syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen. Mot bakgrund av detta lämnar vi följande rekommendationer till förbundsdirektionen, att:

- stärka den interna kontrollen avseende inköp och upphandling och säkerställa att detta görs i enlighet med LOU.
- upprätta styrande och stödjande dokument avseende s.k. förtroendekänsliga poster samt löpande säkerställa dessas överensstämmelse med aktuell lagstiftning.
- revidera attestförteckning och delegationsordningen och framöver löpande utvärdera revideringsbehovet.
- se över behovet att införa kontrollmoment i internkontrollplanen avseende s.k. förtroendekänsliga poster.

Revisionsrapporten överlämnades för besvarande till förbundsdirektionen, med en skrivelse daterad 2018-12-17. Förbundsdirektionen har i februari 2019 beslutat att ge brandchefen i uppdrag att utarbeta svar på vilka åtgärder som kommer vidtas med anledning av rapporten. Förbundsdirektionens besvarande av rapporten kommer att behandlas av revisionen i samband med delårsrapporten 2019.

Förbundsdirektionen

Utlåtande avseende delårsrapport 2018

Vi har översiktligt granskat förbundets delårsrapport per 2018-08-31. En översiktlig granskning är väsentligt begränsad och inriktad på analys och mindre på detaljgranskning. Granskningsresultatet framgår av bifogad granskningspromemoria som utarbetats av PwC.

Efter genomförd granskning kan vi konstatera att:

- Delårsrapporten har upprättats i enlighet med kraven i den kommunala redovisningslagen samt i allt väsentligt enligt övrig normgivning.
- Balanskravet uppfylls inte utifrån delårsresultatet och inte heller utifrån lämnad årsprognos.
- Resultatet i delårsrapporten är inte förenligt med förbundets mål för god ekonomisk hushållning utifrån det finansiella perspektivet. Inte heller helårsprognosen visar på en måluppfyllelse som är förenligt med det finansiella målet för god ekonomisk hushållning.
- Det verksamhetsmässiga resultatet för god ekonomisk hushållning i delårsrapporten bedöms ligga i linje med målen. En preliminär avstämning av detta lämnas i delårsrapporten.

Förbundets revisorer

Yvonne Berglund

Lars-Olof Laurén

Håkan Tornesque

Bengt Verlestam

Kenneth Åhs

2018-10-09

Richard Vahul
Simon Löwenthal

PM

Granskning av delårsrapport 2018-08-31 avseende Södertörns brandförsvarsförbund

1 Bakgrund

Kraven på delårsrapport samt utformning av densamma framgår av kommunala redovisningslagen (KRL). I KRL kapitel 9 anges att en delårsrapport ska upprättas för verksamheten från räkenskapsårets början. Minst en rapport ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret.

I KRL kapitel 9, § 2 sägs att delårsrapporten skall innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Upplysning skall lämnas om sådana:

- Förhållanden som är viktiga för bedömningen av resultat eller ställning.
- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under rapportperioden eller efter dennas slut.

Vidare bör delårsrapporten ges samma struktur som årsredovisningen. Detaljeringsnivån kan dock vara lägre och omfattningen mindre. Rådet för kommunal redovisning (RKR) har gett ut en rekommendation (nr 22) kring delårsrapportering, som gäller fr o m 2014.

Ändringen i kommunallagen (KL) och kommunala redovisningslagen (KRL), i enlighet med propositionen om god ekonomisk hushållning 2003/04:105, innebär att det är lagkrav på att formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning. De förtroendevalda revisorerna ska uttala sig om beskrivningen av måluppfyllelsen.

Sammantaget innebär detta ökade krav på uppföljning av ekonomi och verksamhet i förvaltningsberättelsen, både när det gäller delårsrapport och årsredovisning. De ändrade lagreglerna trädde ikraft 2004-12-01 och tillämpas fr o m räkenskapsåret 2005.

2 Revisionsfrågor och metod

Revisorerna ska enligt kommunallagen pröva om räkenskaperna är rättvisande samt om finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning utarbetats och följts upp. Inom ramen för detta ingår en granskning av förbundets delårsrapport. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Är delårsrapporten utformad i enlighet med KL och KRL samt övrig gällande normgivning?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av direktionen fastställda finansiella målen?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av direktionen fastställda målen för verksamheten?

Delårsrapporten omfattar följande delar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Kassaflödesanalys
- Prognos för helåret

Granskningen har till största delen skett genom sk analytisk granskning. Viss verifiering har skett av underlag och specifikationer. En genomgång har även gjorts av tillämpade redovisningsprinciper och upprättad årsprognos.

Granskningen har genomförts i enlighet med ett fastställt granskningsprogram, som innehåller olika kontrollmål som ligger till grund för den verifiering och bedömning som gjorts av delårsrapporten.

Redovisningen av granskningsresultatet är i huvudsak en avvikelserapportering som är avgränsad till väsentliga avvikelser.

3 Granskningsresultat

Vår bedömning är att delårsrapporten upprättats i enlighet med kraven i den kommunala redovisningslagen samt i allt väsentligt utifrån övrig normgivning. Vi bedömer att förbundet inte uppfyller balanskravet utifrån delårsresultatet. Vidare visar förbundets helårsprognos på att balanskravet inte kommer att uppnås.

Resultatet per 2018-08-31 är negativt och uppgår till -1 936 tkr (-624 tkr för motsvarande period 2017). Prognosen för helåret visar på ett resultat om -1 250 tkr. I både delårsresultat och prognostiserat årsresultat finns en realisationsvinst på 110 tkr, som exkluderas vid balanskravsavstämningen.

Förbundet uppfyller inte balanskravet på delårsbasis utan uppvisar ett negativt justerat resultat om -2 047 tkr (efter exkluderad realisationsvinst). I lämnad årsprognos om -1 250 tkr (efter exkluderad realisationsvinst) bedöms inte balanskravet uppnås vilket även kommenteras i delårsrapporten. Vi vill uppmärksamma att om förbundet redovisar ett negativt resultat i årsbokslutet 2018, efter balanskravsavstämningen, ska detta enligt huvudregeln i kommunallagen återställas inom tre år och en åtgärdsplan kring detta antas. Vi kan konstatera att förbundet, i delårsrapporten, redogör för ett antal redan vidtagna samt planerade åtgärder för att minska underskottet till helåret.

I RKR:s rekommendation om materiella anläggningstillgångar (11.4), som gäller fr o m 2014, har förtydligande gjorts bland annat kring kravet på komponentavskrivning. Rådet har även gett ut en information kring övergången till komponentavskrivning. Förbundet har från 2015 successivt anpassat sig till den nya normgivningen inom området bl.a. genom att införa komponentavskrivning på nyinvesteringar i byggnader samt fordon. Ingen genomgång och komponentuppdelning har skett av historiska anläggningar.

Delårsrapporten bedöms uppfylla minimikraven för innehållet i en delårsrapport, utifrån RKR:s rekommendation nr 22.

Förvaltningsberättelsen innehåller såväl en verksamhetsmässig som en ekonomisk redogörelse. I den ekonomiska redogörelsen, som är översiktlig, kommenteras bland annat utfall, prognos, balanskrav och god ekonomisk hushållning. Den verksamhetsmässiga redogörelsen innehåller bland annat en beskrivning av särskilda händelser och måluppfyllelsen enligt verksamhetsplanen.

En övergripande uppföljning sker i delårsrapporten av mål för god ekonomisk hushållning, både ur ett finansiellt och verksamhetsmässiga perspektiv. Det finansiella delårsresultatet når inte upp till förbundets mål för god ekonomisk hushållning. Enligt helårsprognosen kommer inte heller målet för god ekonomisk hushållning att uppnå kraven utifrån ett finansiellt perspektiv.

Det verksamhetsmässiga resultatet för god ekonomisk hushållning i delårsrapporten bedöms ligga i linje med målen. En preliminär avstämning av detta lämnas i delårsrapporten.

I budget och flerårsplan har målet för god ekonomisk hushållning definierats utifrån ett finansiellt och verksamhetsmässigt perspektiv. Inriktningsmålen tillsammans med kommunallagens krav om en ekonomi i balans utgör sammantaget förbundets mål för ekonomisk hushållning.

En preliminär uppföljning av fastställd målsättning redovisas i delårsrapporten. Uppföljningen visar att det justerade balanskravsresultatet i delåret inte är förenligt med målsättningen. Helårsprognosen för det justerade balanskravsresultatet är inte heller förenligt med målsättningen. Beskrivningen av måluppfyllelsen när det gäller inriktningsmålen sker utifrån de nedbrutna målen i verksamhetsplanen vilka kommenteras i nedanstående avsnitt.

Handlingsprogram 2016-2019, VP 2018 och delår 2018

Av Handlingsprogram 2016-2019 för Södertörns brandförsvarsförbund framgår att sex inriktningar för verksamheten kommer att styra och vägleda förbundets arbete under perioden 2016-2019. Beskrivningen av viktiga åtgärder för att nå inriktningsmålen föregås av en sammanfattning av riskanalysen som utgör grunden för handlingsprogrammet, och det finns även en kort beskrivning som sammanfogar valda inriktningsmål med övergripande iakttagelser från riskanalysen.

I verksamhetsplan 2018 redovisas de sex inriktningsmålen. För varje inriktningsmål finns effektmål (sammanlagt tio mål) och produktionsmål (totalt åtta mål) formulerade. Effektmålen uttrycker vad förbundet vill uppnå/vilken förändring förbundet vill se inom respektive inriktningsmål och produktionsmålen uttrycker vilka aktiviteter som ska genomföras för att effektmålen ska kunna uppnås. För varje effektmål finns angivet hur måluppfyllelsen ska mätas och för varje produktionsmål finns mätmetod, ansvarig för utförande uppföljningsansvarig angivet.

I förbundets delårsrapport 2018 redovisas en måluppföljning inriktning 2016-2019. De sex inriktningsmålen från handlingsprogrammet och verksamhetsplan 2018 redovisas, och till varje mål finns en sammanfattande beskrivning av arbetet inom varje målområde och genomförda åtgärder fram till och med 2018-08-31.

Sammantaget bedömer vi att det finns en koppling mellan handlingsprogrammet och förbundets verksamhetsplan, då en sammanfattning av genomförd riskanalys och beskrivning av viktiga åtgärder för att nå inriktningsmålen redovisas i handlingsprogrammet. Det går också att jämföra de angivna åtgärderna i handlingsprogrammet med de effektmål som formulerats i verksamhetsplanen, och vi ser då att effektmålen i verksamhetsplanen ofta har konkret bäring på de viktiga åtgärder som redovisas i handlingsprogrammet. En viss uppföljning av måluppfyllelsen avseende målen i verksamhetsplanen redovisas i delårsrapporten. Redovisningen av uppföljningen är lätt att följa, men det framgår inte tydligt i vilken utsträckning förbundet bedöms uppfylla samtliga mål i verksamhetsplanen för helåret.

2018-10-09

Richard Vahul

Simon Löwenthal

PM

Granskning av delårsrapport 2018-08-31 avseende Södertörns brandförsvarsförbund

1 Bakgrund

Kraven på delårsrapport samt utformning av densamma framgår av kommunala redovisningslagen (KRL). I KRL kapitel 9 anges att en delårsrapport ska upprättas för verksamheten från räkenskapsårets början. Minst en rapport ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret.

I KRL kapitel 9, § 2 sägs att delårsrapporten skall innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Upplysning skall lämnas om sådana:

- Förhållanden som är viktiga för bedömningen av resultat eller ställning.
- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under rapportperioden eller efter dennas slut.

Vidare bör delårsrapporten ges samma struktur som årsredovisningen. Detaljeringsnivån kan dock vara lägre och omfattningen mindre. Rådet för kommunal redovisning (RKR) har gett ut en rekommendation (nr 22) kring delårsrapportering, som gäller fr o m 2014.

Ändringen i kommunallagen (KL) och kommunala redovisningslagen (KRL), i enlighet med propositionen om god ekonomisk hushållning 2003/04:105, innebär att det är lagkrav på att formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning. De förtroendevalda revisorerna ska uttala sig om beskrivningen av målpuppfyllelsen.

Sammantaget innebär detta ökade krav på uppföljning av ekonomi och verksamhet i förvaltningsberättelsen, både när det gäller delårsrapport och årsredovisning. De ändrade lagreglerna trädde ikraft 2004-12-01 och tillämpas fr o m räkenskapsåret 2005.

2 Revisionsfrågor och metod

Revisorerna ska enligt kommunallagen pröva om räkenskaperna är rättvisande samt om finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning utarbetats och följts upp. Inom ramen för detta ingår en granskning av förbundets delårsrapport. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

- Är delårsrapporten utformad i enlighet med KL och KRL samt övrig gällande normgivning?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av direktionen fastställda finansiella målen?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av direktionen fastställda målen för verksamheten?

Delårsrapporten omfattar följande delar:

- Förvaltningsberättelse
- Resultaträkning
- Balansräkning
- Kassaflödesanalys
- Prognos för helåret

Granskningen har till största delen skett genom s k analytisk granskning. Viss verifiering har skett av underlag och specifikationer. En genomgång har även gjorts av tillämpade redovisningsprinciper och upprättad årsprognos.

Granskningen har genomförts i enlighet med ett fastställt granskningsprogram, som innehåller olika kontrollmål som ligger till grund för den verifiering och bedömning som gjorts av delårsrapporten.

Redovisningen av granskningsresultatet är i huvudsak en avvikelserapportering som är avgränsad till väsentliga avvikelser.

3 Granskningsresultat

Vår bedömning är att delårsrapporten upprättats i enlighet med kraven i den kommunala redovisningslagen samt i allt väsentligt utifrån övrig normgivning. Vi bedömer att förbundet inte uppfyller balanskravet utifrån delårsresultatet. Vidare visar förbundets helårsprognos på att balanskravet inte kommer att uppnås.

Resultatet per 2018-08-31 är negativt och uppgår till -1 936 tkr (-624 tkr för motsvarande period 2017). Prognosen för helåret visar på ett resultat om -1 250 tkr. I både delårsresultat och prognostiserat årsresultat finns en realisationsvinst på 110 tkr, som exkluderas vid balanskravsavstämningen.

Förbundet uppfyller inte balanskravet på delårsbasis utan uppvisar ett negativt justerat resultat om -2 047 tkr (efter exkluderad realisationsvinst). I lämnad årsprognos om -1 250 tkr (efter exkluderad realisationsvinst) bedöms inte balanskravet uppnås vilket även kommenteras i delårsrapporten. Vi vill uppmärksamma att om förbundet redovisar ett negativt resultat i årsbokslutet 2018, efter balanskravsavstämningen, ska detta enligt huvudregeln i kommunallagen återställas inom tre år och en åtgärdsplan kring detta antas. Vi kan konstatera att förbundet, i delårsrapporten, redogör för ett antal redan vidtagna samt planerade åtgärder för att minska underskottet till helåret.

I RKR:s rekommendation om materiella anläggningstillgångar (11.4), som gäller fr o m 2014, har förtydligande gjorts bland annat kring kravet på komponentavskrivning. Rådet har även gett ut en information kring övergången till komponentavskrivning. Förbundet har från 2015 successivt anpassat sig till den nya normgivningen inom området bl.a. genom att införa komponentavskrivning på nyinvesteringar i byggnader samt fordon. Ingen genomgång och komponentuppdelning har skett av historiska anläggningar.

Delårsrapporten bedöms uppfylla minimikraven för innehållet i en delårsrapport, utifrån RKR:s rekommendation nr 22.

Förvaltningsberättelsen innehåller såväl en verksamhetsmässig som en ekonomisk redogörelse. I den ekonomiska redogörelsen, som är översiktlig, kommenteras bland annat utfall, prognos, balanskrav och god ekonomisk hushållning. Den verksamhetsmässiga redogörelsen innehåller bland annat en beskrivning av särskilda händelser och måluppfyllelsen enligt verksamhetsplanen.

En övergripande uppföljning sker i delårsrapporten av mål för god ekonomisk hushållning, både ur ett finansiellt och verksamhetsmässiga perspektiv. Det finansiella delårsresultatet når inte upp till förbundets mål för god ekonomisk hushållning. Enligt helårsprognosen kommer inte heller målet för god ekonomisk hushållning att uppnå kraven utifrån ett finansiellt perspektiv.

Det verksamhetsmässiga resultatet för god ekonomisk hushållning i delårsrapporten bedöms ligga i linje med målen. En preliminär avstämning av detta lämnas i delårsrapporten.

I budget och flerårsplan har målet för god ekonomisk hushållning definierats utifrån ett finansiellt och verksamhetsmässigt perspektiv. Inriktningsmålen tillsammans med kommunallagens krav om en ekonomi i balans utgör sammantaget förbundets mål för ekonomisk hushållning.

En preliminär uppföljning av fastställd målsättning redovisas i delårsrapporten. Uppföljningen visar att det justerade balanskravsresultatet i delåret inte är förenligt med målsättningen. Helårsprognosen för det justerade balanskravsresultatet är inte heller förenligt med målsättningen. Beskrivningen av måluppfyllelsen när det gäller inriktningsmålen sker utifrån de nedbrutna målen i verksamhetsplanen vilka kommenteras i nedanstående avsnitt.

Handlingsprogram 2016-2019, VP 2018 och delår 2018

Av Handlingsprogram 2016-2019 för Södertörns brandförsvarsförbund framgår att sex inriktningar för verksamheten kommer att styra och vägleda förbundets arbete under perioden 2016-2019. Beskrivningen av viktiga åtgärder för att nå inriktningsmålen föregås av en sammanfattning av riskanalysen som utgör grunden för handlingsprogrammet, och det finns även en kort beskrivning som sammanfogar valda inriktningsmål med övergripande iakttagelser från riskanalysen.

I verksamhetsplan 2018 redovisas de sex inriktningsmålen. För varje inriktningsmål finns effektmål (sammanlagt tio mål) och produktionsmål (totalt åtta mål) formulerade. Effektmålen uttrycker vad förbundet vill uppnå/vilken förändring förbundet vill se inom respektive inriktningsmål och produktionsmålen uttrycker vilka aktiviteter som ska genomföras för att effektmålen ska kunna uppnås. För varje effektmål finns angivet hur måluppfyllelsen ska mätas och för varje produktionsmål finns mätmetod, ansvarig för utförande uppföljningsansvarig angivet.

I förbundets delårsrapport 2018 redovisas en måluppföljning inriktning 2016-2019. De sex inriktningsmålen från handlingsprogrammet och verksamhetsplan 2018 redovisas, och till varje mål finns en sammanfattande beskrivning av arbetet inom varje målområde och genomförda åtgärder fram till och med 2018-08-31.

Sammantaget bedömer vi att det finns en koppling mellan handlingsprogrammet och förbundets verksamhetsplan, då en sammanfattning av genomförd riskanalys och beskrivning av viktiga åtgärder för att nå inriktningsmålen redovisas i handlingsprogrammet. Det går också att jämföra de angivna åtgärderna i handlingsprogrammet med de effektmål som formulerats i verksamhetsplanen, och vi ser då att effektmålen i verksamhetsplanen ofta har konkret bäring på de viktiga åtgärder som redovisas i handlingsprogrammet. En viss uppföljning av måluppfyllelsen avseende målen i verksamhetsplanen redovisas i delårsrapporten. Redovisningen av uppföljningen är lätt att följa, men det framgår inte tydligt i vilken utsträckning förbundet bedöms uppfylla samtliga mål i verksamhetsplanen för helåret.

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2018

Vi har granskat kommunalförbundets verksamhet under år 2018.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och fastställt revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i redogörelsen och övriga till berättelsen fogade bilagor.

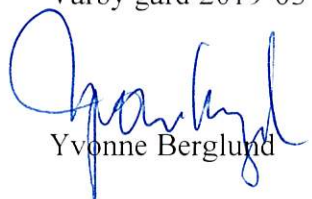
Förbundsdirektionen har godkänt årsredovisningen.

Vår granskning visar att årsredovisningen är upprättad i enlighet med kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Granskningen visar vidare att resultatet inte lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Av förvaltningsberättelsen framgår att förbundet avser att tillämpa det regelverk kring resultatutjämningsreserv (RUR) som direktionen fattat beslut om 2013-12-06 §76. Förbundet kommer således inte ha något underskott att återställa. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed. Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen inte är förenligt med förbundets finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Vi bedömer dock att resultatet i årsredovisningen är förenligt med förbundets verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning.

Vi tillstyrker att förbundsdirektionen och de enskilda förtroendevalda i detta organ beviljas ansvarsfrihet.

Vårby gård 2019-03-18

Yvonne Berglund

Kenneth Åhs

Bengt Verlestam

Lars Olof Laurén

Håkan Tornesque

*Till revisionsberättelsen hör bilagorna:
Revisorernas redogörelse (nr 1)
De sakkunnigas rapporter i olika granskningar (nr 2-3)*

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2018

Södertörns
brandförsvarsförbund

*Richard Vahul
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal
revisor*

*Morteza Ashouri
Revisionskonsult*

Mars 2019

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier	3
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser	5
3.1.2.	Revisionell bedömning	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser och revisionell bedömning	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	7
3.3.1.	Resultaträkning	7
3.3.2.	Balansräkning.....	8
3.3.3.	Kassaflödesanalys.....	8
3.3.4.	Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper	9
3.3.5.	Sammanfattande revisionell bedömning	9

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av förbundets förtroendevalda revisorer granskat förbundets årsredovisning för 2018. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2018.

Syftet med granskningen är att ge förbundets revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål förbundsledningen beslutat om. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Förbundet lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Av förvaltningsberättelsen framgår att förbundet avser att tillämpa det regelverk kring resultatutjämningsreserv (RUR) som direktionen fattat beslut om 2013-12-06 §76. Förbundet kommer således inte ha något underskott att återställa. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål förbundsledningen beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen inte är förenligt med förbundets finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Förbundet har för 2018 redovisat ett underskott och uppnår således inte en ekonomi i balans.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen är förenligt med förbundets verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Detta då förbundet under året aktivt arbetat med samtliga verksamhetsmål. Detta i form av inriktningsmål i handlingsprogrammet och prioriterade områden i verksamhetsplanen.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner, kommunalförbund och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen (i kommunalförbund med direktionsmodell, är det direktionen) som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning. Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12:2) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges/direktionens beslutade mål om god ekonomisk hushållning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner, kommunalförbund och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsent-

lighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen, dvs den utesluter inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunalförbundets ekonomiavdelning. Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2019-02-27. Direktionen fastställer årsredovisningen 2019-03-15.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av förbundets verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret. Utifrån den kunskap vi har om förbundets verksamhet, via direktionsprotokoll m m, bedöms väsentliga händelser under året, och till viss del efter räkenskapsåret, vara kommenterade i förvaltningsberättelsen.

Av årsredovisningen framgår i tillräcklig omfattning den förväntade utvecklingen inom verksamheten. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. Information om mål och måluppfyllelse redovisas i förvaltningsberättelsen, utifrån vision och de fastställda inriktningsmålen i handlingsprogrammet samt årliga verksamhetsmål i verksamhetsplanen. Vidare finns en redovisning av förbundets miljöarbete samt uppföljning kring sotning och brandskyddskontroll.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen utförliga uppgifter avseende bl.a. kompetensförsörjning och rekrytering, jämlikt Södertörn samt Arbetsmiljö.

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen bedöms ge en rättvisande bild. Förutom de uppgifter som redovisas i balans- och resultaträkning, finns kompletterande uppgifter som är viktiga för bedömning av förbundets ekonomi och ställning. Detta bl a i form av finansiella nyckeltal, såsom likviditet och soliditet. Vidare finns information i förvaltningsberättelsen om pensionsmedelsförvaltningen samt en beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper.

Sammantaget bedöms en tillfredsställande utvärdering ske av förbundets ekonomiska ställning, kopplat till uppföljning av nyckeltal och det fastställda finansiella målet för god ekonomisk hushållning, som överensstämmer med kommunallagens regler om en ekonomi i balans.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelser för större investeringar lämnas. Investeringsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen är avstämd mot bokföringen. Redovisningen ger en samlad bild av förbundets totala investeringsverksamhet och objektsvis uppdelning sker. Nettoinvesteringarna överensstämmer med motsvarande uppgifter i balansräkning och kassaflödesanalys. I investeringsredovisningen görs jämförelser med tidigare år.

Investeringarna redovisas direkt i balansräkningen, vilket innebär att kodning av kostnadsslag inte sker, vilket påverkar t ex statistikuttag¹. Ett alternativ är en renodlad investeringsredovisning.

Driftredovisning

Utfallet av förbundets driftsredovisning redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till direktionens fastställda budget. Budgeterade och redovisade kostnader redovisas i sammandrag och har överförts riktigt från den systematiska bokföringen. Vi noterar dock en mindre differens mellan resultaträkning och driftsredovisningen om 43 tkr. Vi uppmanar förbundet att till kommande år reda ut differens och säkerställa att driftredovisningen överensstämmer med resultaträkningen fullt ut.

I driftredovisningen görs jämförelser med tidigare år. Övergripande kommentarer till utfallet på aggregerad nivå finns i förvaltningsberättelsen, vilket även gäller arbetet utifrån fastställda mål. Analysen av större avvikelser i driftredovisningen är dock ett utvecklingsområde.

Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Vi instämmer i förbundets bedömning av att balanskravet för 2018 inte har uppfyllts. Årets resultat är -3 940 tkr, efter att hänsyn tas till realisationsvinster på 251 tkr blir det justerade resultatet vid avstämning mot balanskravet -4 191 tkr. Av förvaltningsberättelsen framgår att förbundet avser att tillämpa det regelverk kring resultatutjämningsreserv (RUR) som direktionen fattat beslut om 2013-12-06 §76. Förbundet har sedan tidigare avsatt 10 359 tkr till RUR. För 2018 kommer förbundet att utnyttja RUR för hela underskottet (- 4 191 tkr) och kvarvarande RUR uppgår till 6 168 tkr. Förbundet kommer således inte ha något underskott att återställa. Vi bedömer att förbundets hantering skett i enlighet med de Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv som direktionen fattat beslut om 2013-12-06 §76.

Balanskravet är kommenterat under en särskild rubrik i förvaltningsberättelsen och redovisat i särskild not till resultaträkningen. Vidare kan vi konstatera att inga tidigare års negativa resultat finns att reglera.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av förbundets ekonomiska ställning. Utöver kommentarer av förbundets ekonomiska resultat, balanskravet, god ekonomisk hushållning, verksamhet, investeringar, personal, pensionsmedelsförvaltning och framtiden omfattar även förvaltningsberättelsen nyckeltal i form av likviditet och soliditet.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

¹ Eftersom det räkenskapsammandrag som kommunalförbund lämnar till SCB är betydligt mindre detaljerat än för en kommun har frågan om kodning på kostnadsslag mindre betydelse.

Förbundet lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

3.2. God ekonomisk hushållning

Vi har granskat måluppfyllelsen för av direktionen fastställda finansiella² och verksamhetsmässiga mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

De finansiella målen beslutades av direktionen 2013-12-06 §76 i form av riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv. De verksamhetsmässiga målen och prioriterade områden framgår av handlingsprogrammet 2016-2019 samt av aktuell verksamhetsplan.

3.2.1. Iakttagelser och revisionell bedömning

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen inte är förenligt med förbundets finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Förbundet har för 2018 redovisat ett underskott och uppnår således inte en ekonomi i balans.

Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen är förenligt med förbundets verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Detta då förbundet under året aktivt arbetat med samtliga verksamhetsmål. Detta i form av inriktningsmål i handlingsprogrammet och prioriterade områden i verksamhetsplanen.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Resultaträkning

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

3.3.1.1. Iakttagelser och revisionell bedömning

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild över årets resultat.

Resultaträkningen är uppställd i enlighet med KRL (vissa poster enligt lagens uppställning är ej tillämpligt för kommunalförbund).

Noter finns i tillräcklig omfattning och resultaträkningens innehåll är i allt väsentligt rätt periodiserat, utifrån en urvalsmässig granskning av verifikationsmaterialet, när det gäller vad som är bokfört i december 2018 och januari 2019.

² Direktionens beslut 2013-12-06 §76 kring riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv.

3.3.2. Balansräkning

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör förbundet och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen

3.3.2.1. Iakttagelser och revisionell bedömning

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättningar, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är i tillämpliga delar uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer till huvudboken finns i tillräcklig omfattning.

Föregående års utgående balanser på aggregerad nivå har överförts rätt som årets ingående balanser.

Vi bedömer att tillgångarna, avsättningarna och skulderna i allt väsentligt existerar, är fullständigt redovisade och rätt värderade samt i allt väsentligt rätt periodiserade.

3.3.3. Kassaflödesanalys

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kravet enligt gällande normgivning
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysen överensstämmer med motsvarande uppgifter i delar av årsredovisningen

3.3.3.1. Iakttagelser och revisionell bedömning

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunalförbundets finansiering och investeringar samt att noter finns i tillräcklig omfattning.

Förbundet följer RKR:s rekommendation 16.2 för kassaflödesanalys, som ställer krav på att analysen ska redovisa betalningsflöden uppdelat på sektorerna: Löpande verksamhet, investeringar och finansiering. Kassaflödesanalysen utmynnar vidare i förändringen av likvida medel.

Överensstämmelse finns mellan kassaflödesanalysen och motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

3.3.4. Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Vi har granskat om årsredovisningen lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper samt lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

3.3.4.1. Iakttagelser och revisionell bedömning

Informationen om tillämpade redovisningsprinciper samt hantering av krav på tilläggsupplysningar bedöms i huvudsak vara tillräckliga för att kunna bedöma och analysera resultat och ställning.

I RKR:s rekommendation om materiella anläggningstillgångar (11.4), som gäller fr o m 2014, har förtydligande gjorts bland annat kring kravet på komponentavskrivning. Rådet har även gett ut en information kring övergången till komponentavskrivning. Förbundet har från 2015 successivt anpassat sig till den nya normgivningen inom området bl.a. genom att införa komponentavskrivning på nyinvesteringar i byggnader samt fordon. Ingen genomgång och komponentuppdelning skett av historiska anläggningar.

3.3.5. Sammanfattande revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed.

2019-03-18

Richard Vahul
Uppdragsledare

Förbundsdirektionen

Granskning av löpande internkontroll i redovisningsrutiner

På vårt uppdrag har PwC genomfört en granskning av den interna kontrollen inom ovanstående område.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningen är att förbundsdirektionens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner är delvis tillfredsställande och att den av direktionen beslutade internkontrollplanen efterlevs. Granskningens resultat identifierar att det inom ett antal område behöver vidtas åtgärder i syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen. Mot bakgrund av detta lämnar vi följande rekommendationer till förbundsdirektionen, att:

- stärka den interna kontrollen avseende inköp och upphandling och säkerställa att detta görs i enlighet med LOU.
- upprätta styrande och stödjande dokument avseende s.k. förtroendekänsliga poster samt löpande säkerställa dessas överensstämmelse med aktuell lagstiftning.
- revidera attestförteckning och delegationsordningen och framöver löpande utvärdera revideringsbehovet.
- se över behovet att införa kontrollmoment i internkontrollplanen avseende s.k. förtroendekänsliga poster.

Vi önskar få en skriftlig redovisning av vilka åtgärder som förbundsdirektionen kommer att vidta med anledning av vår skrivelse. Svaret på denna skrivelse planeras att följas upp och diskuteras i samband med slutrevisionen för 2018, dvs i mars 2019.

För förbundets revisorer

Håkan Tornesque

Revisionsrapport

Ebba Lind

December 2018

Granskning av löpande internkontroll i redovisningsrutiner

Södertörns
brandförsvarsförbund

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga, kontrollmål och revisionskriterier	3
2.3.	Revisionsmetod och avgränsning	3
3.	Granskningsresultat	4
3.1.	Inköpsprocessen	4
3.1.1.	Genomförd granskning	4
3.1.2.	Bedömning	6
3.2.	Förtroendekänsliga poster	6
3.2.1.	Genomförd granskning	6
3.2.2.	Bedömning	8
3.3.	Internkontrollplan	8
3.3.1.	Genomförd granskning	8
3.3.2.	Bedömning	9
4.	Bedömning och rekommendationer	10
4.1.	Avstämning mot kontrollmål	10
4.2.	Svar på revisionsfrågan samt rekommendationer	11

1. Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Södertörns brandförsvarsförbund genomfört en granskning avseende löpande internkontroll i ett urval redovisningsrutiner.

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att förbundsdirektionens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner är delvis tillfredsställande och att den av direktionen beslutade internkontrollplanen efterlevs. Detta mot bakgrund av bedömningarna av processerna som redovisats i avsnitt 4.1.

Utifrån granskningens resultat och gjorda iakttagelser rekommenderar vi förbundsdirektionen att:

- stärka den interna kontrollen avseende inköp och upphandling och säkerställa att detta görs i enlighet med LOU.
- upprätta styrande och stödjande dokument avseende s.k. förtroendekänsliga poster samt löpande säkerställa dessas överensstämmelse med aktuell lagstiftning.
- revidera attestförteckning och delegationsordningen och framöver löpande utvärdera revideringsbehovet.
- se över behovet att införa kontrollmoment i internkontrollplanen avseende s.k. förtroendekänsliga poster.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Av kommunallagen framgår att styrelser och nämnder ska ha kontroll över sin verksamhet, detta gäller även direktionen i kommunalförbund. Detta innebär att styrelser, nämnder och (i kommunalförbund) direktionen själva ansvarar för att ha ändamålsenlig styrning och säkra rutiner. Intern kontroll är ett ledningsverktyg med betydelse för tjänstemannaledning och direktionen. Kontrollsystem ska säkerställa att beslut fattas på ett korrekt underlag. De ska också skydda mot medvetna eller omedvetna fel när det gäller hanteringen av förbundets tillgångar.

En av revisorernas uppgifter enligt kommunallagen 9 kap 9 § är att "utröna om räkenskaperna är rättvisande och om den kontroll som görs inom nämnderna (i kommunalförbund direktionen) är tillräcklig".

2.2. Revisionsfråga, kontrollmål och revisionskriterier

Granskningen har syftat till att besvara följande revisionsfrågor:

- Är direktionens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner tillfredsställande?
- Efterlever förbundet, den av direktionen beslutade, internkontrollplanen inom utvalda redovisningsrutiner?

De rutiner som kommer omfattas är följande:

- Inköpsprocessen från "ax till limpa" avseende följande väsentliga kostnadsposter¹); Inköp av konsulttjänster samt kostnader för externa hyror. Vi kommer att kontrollera hela inköpsflödet från upphandling (avrop mot befintligt avtal), genomförd kontroll av nya leverantörer, attest av fakturor, hantering av utbetalningar.
- Förbundets rese-, representations- och konferenskostnader. Vi kommer kontrollera, syfte, deltagarförteckning, momsredovisning och attest. Vi kommer även stämma av att granskade kostnader konvergerar med förbundsordningen och ev. ägardirektiv.

Revisionskriterier utgår från aktuell lagstiftning inkl. övrig normgivning inom området samt interna styrande och stödjande dokument.

2.3. Revisionsmetod och avgränsning

Granskningsobjektet är direktionen. Avgränsning har gjorts utifrån revisionsfråga och utvalda redovisningsrutiner. Granskningen har utförts genom genomgång av förbundets rutiner inom de områden som omfattas av granskningen samt genom stickprov för att kontrollera rutinerna.

Följande tjänstemän har intervjuats/kontaktats via mail:

- Redovisningsekonomer

Revisionsrapporten har varit föremål för sakgranskning hos berörda tjänstemän.

¹ Vi har valt de två högsta kostnadsflödena per 2017-12-31 som avser externa inköp.

3. Granskningsresultat

3.1. Inköpsprocessen

Kontrollpunkt

Inköpsprocessen från "ax till limpa" avseende följande väsentliga kostnadsposter: inköp av konsulttjänster samt kostnader för externa hyror.

Vi kommer kontrollera hela inköpsflödet från upphandling (inköp mot befintligt avtal), genomförd kontroll av nya leverantörer, attest av fakturor, hantering av utbetalningar.

3.1.1. Genomförd granskning

Allmänt om inköpsprocessen

Inköpsprocessen är relativt decentraliserad innebärandes att respektive budgetansvarig ansvarar för samtliga inköp som görs inom ansvaret. I Södertörns brandförsvarsförbunds reglemente för intern kontroll, budgetansvar och attest (2004-09-17 §71) framgår följande:

"Med budgetansvar följer automatiskt anskaffningsrätt av varor och tjänster inom budgetramen och de upphandlingsavtal som träffats med leverantörer. Däremot innebär budgetansvaret ingen rätt att göra upphandling. Upphandlingsrätten regleras i förbundets delegationsordning. Budgetansvarig kan uppdra åt annan person att göra inköp. Sådan anskaffning sker dock fortfarande på den budgetansvariges ansvar."

Av delegationsordningen (2012-02-03 §6 och 2012-01-12) framgår att brandchef och brandchef i beredskap har behörighet att ingå avtal av icke-principiell betydelse. För övriga avtal krävs beslut från direktionen. Budgetansvariga har således inte behörighet att genomföra upphandlingar men behörighet att göra inköp och avrop från avtal.

Förbundet är med i Komentus och kan således ta del av SKLs avtal och upphandlingar. Inköp görs i första hand via avtal mot faktura och i andra hand via rekvisition. Enligt uppgift kommer förbundet införskaffa ett nytt inköpssystem vilket ska göra det lättare att göra inköp från avtalade leverantörer.

Av genomförd intervju framgår att rutiner för en systematiserad och dokumenterad kontroll av nya leverantörer vid upprättande av avtal eller inköp från en ny leverantör saknas. Enligt uppgift kontrollerar dock ekonomiavdelningen nya leverantörer om de upptäcker en ny leverantör i flödet. Som ett led i granskningen har vi kontrollerat om leverantörerna i stickprovsurvalet (se nedan) finns med på Svensk handels varningslista. Kontrollen gjordes utan anmärkning för samtliga.

Stickprovskontroll

En stickprovskontroll har gjorts avseende genomförda inköp avseende de två största kostnadsposterna för externa inköp per 201712, dvs kostnader för konsulter och kostnader för externa hyror². Sammantaget har 16 fakturor bokförda under perioden januari till september 2018 kontrollerats. Kontroll har gjorts med utgångspunkt i inköpsprocessen, således har kontroll gjorts med avseende på följande moment:

- Avrop mot befintligt avtal
- Attest – behörighet och dualitet

I tabellen nedan framgår utfallet från stickprovskontrollen av 16 leverantörsfakturer.

Kontrollpunkt	Verifierad utan anmärkning	Verifierad med anmärkning
Inköp överensstämmer med avtal	10, varav - 2 st: delvis verifierad mot avtal men fakturorna innehöll även ej avtalsreglerade timpriser som endast verifierats mot uppgifter om att separat ök fattats.	6 st, varav - 6 st: avtal saknas
Beslutsattest av behörig person	16	0
Dualitet vid attest	16	0

Stickprovssurvalet omfattade sammantaget 13 leverantörer, varav avtal saknades för sex stycken. Vi har kontrollerat totala inköpsvolymerna från dessa sex leverantörer under perioden januari till september 2018. I tabellen nedan redogörs för inköpsvolymerna från dessa sex leverantörer. Vidare lämnas några korta kommentarer med hänsyn till LOU.

Leverantör	Inköpsvolym (kr)	Kommentar
Leverantör 1	981 927	Överstiger direktupphandlingsgränsen
Leverantör 2	537 030	Överslagsräkning visar att vid samma inköpsvolym året ut kommer direktupphandlingsgränsen överstigas.
Leverantör 3	204 087	Dokumentationskrav finns vid direktupphandling överstigande 100 tkr. Vi har ej tagit del av sådan dokumentation.
Leverantör 4	123 550	Dokumentationskrav finns vid direktupphandling överstigande 100 tkr. Vi har ej tagit del av sådan dokumentation.
Leverantör 5	38 500	
Leverantör 6	2 123	
Totalt	1 887 218	

² Externa hyror: kto 601x
Konsulter: kto 4700

Verifiering har även gjorts med avseende på tillämpning av tvåhandsprincip vid verkställande av utbetalningsfilen för leverantörsfakturor. Tvåhandsprincipen vid verkställande av utbetalning säkerställs genom att utbetalningen görs i systemet av en redovisningsekonom varefter en annan redovisningsekonom manuellt signerar utbetalningsfilen. Stickprovsstorlek har bestämts med hjälp av PwC audit mall för kontrolltestning, se bilaga 1. Verkställande av utbetalningsfilen görs två gånger i veckan, således har 10 kontroller inhämtats. Sammantaget verifierades nio av tio utbetalningsfiler utan anmärkning. För en utbetalning kunde vi inte verifiera att attest var gjord av två olika personer. Enligt uppgift hade däremot attest gjorts av två olika personer.

Kontrollpunkt	Verifierad utan anmärkning	Verifierad med anmärkning
Utbetalningsfil attesterad av två personer	9	1

3.1.2. *Bedömning*

Genomförd granskning påvisar att inköpsprocessen är relativt decentraliserad. Vidare framgår av genomförda stickprovskontroller att det görs en relativt stor mängd köp inom dessa inköpskategorier utanför avtal. Analysen av inköpsvolymerna påvisar också att det finns risk för avsteg från LOU, både vad gäller direktupphandlingsgränsen och dokumentationskrav. Granskningen påvisar att centrala styrande dokument såsom attestförteckning och delegationsordning inte har reviderats på 14 respektive 6 år.

De kontrollmoment som genomförts med avseende på attest av fakturor och utbetalningsfil har i huvudsak gjorts utan anmärkning.

Sammantaget bedömer vi att kontrollmålet är **delvis uppfyllt**.

3.2. *Förtroendekänsliga poster*

Kontrollpunkt

Förbundets rese-, representations- och konferenskostnader.

Vi kommer kontrollera syfte, deltagarförteckning, momsredovisning och attest. Vi kommer också stämma av att granskade kostnader konvergerar med förbundsordningen och ev. ägardirektiv.

3.2.1. *Genomförd granskning*

Styrande och stödjande dokument

Särskilda dokumenterade formella styrande och stödjande dokument avseende s.k. förtroendekänsliga poster saknas. Reglering avseende dessa poster görs i viss mån i Södertörns brandförsvarsförbunds reglemente för intern kontroll, budgetansvar

och attest (2004-09-17 §71) där följande fastslås avseende innebörden av beslutsattest:

Med beslutsattest avses kontroll av att...

För representation:

- tid, plats, syfte och gästers namn anges på originalkvittot
- kontering är riktig

Vidare framgår av det interna dokumentet *konteringsflagga* att det finns vissa restriktioner för avdragsgill moms vid representation. Under rubriken representation fastslås att representation är avdragsgill upp till ett värde av 90 kr exkl moms per person. Vidare ges konterings exempel för hur avdragsgill och ej avdragsgill representation och moms ska konteras. Värt att nämna är att informationen framställdes baserat på 2003 års regler. Skatteverkets beloppsgränser för avdragsgill representation har höjts sedan upprättandet av denna instruktion.

Avseende resor framgår av *delegationsordningen* att resor utanför Norden och EU ska beslutas av direktionen och att resor inom Norden och EU ska beslutas av brandchef. Vidare finns två interna dokument; *Ekeröfärjan* och *tjänsteresor* vilka ger information om hur anställda ska göra beställningar av olika resor i tjänsten.

Vi har inom ramen för granskningen inte påträffat styrande och stödjande dokument som behandlar konferenskostnader.

Internkontrollplanen innehåller inga kontrollmoment avseende förtroendekänsliga poster.

Stickprovskontroll

Vi har inom ramen för granskningen genomfört en stickprovskontroll avseende 16 fakturor konterade som representation³, resor⁴ och kurser/konferenser⁵ under perioden januari till september 2018.

Kontroll gjordes med avseende på angivande av syfte och deltagarförteckning, korrekt momsavdrag⁶, attest (behörig, oberoende och dualitet), samt om kostnaden är verksamhetsgill. Sammantaget verifierades 15 fakturor helt utan anmärkning. Av dessa 15 bedöms tre fakturor vara felaktigt konterade som extern representation. De tre fakturorna avsåg kostnader för mat i anslutning till kurser som anordnats av förbundet som förbundet tar betalt för i kursavgiften vilket således inte är att betrakta som extern representation. Utfallet för respektive kontrollpunkt framgår av tabellen nedan.

³ Kto 710x

⁴ Kto 705x

⁵ Kto 5810

⁶ Skatteverkets regler.

<https://www.skatteverket.se/foretagochorganisationer/moms/kopavarorochtjanster/representation.4.15532c7b1442f256baec84b.html#/2017>

Kontrollpunkt	Verifierad utan anmärkning	Verifierad med anmärkning
Syfte	16 st varav två kompletterades i efterhand	0 st
Deltagarförteckning	15 st varav en kompletteras i efterhand	1 st avser fakturering för uttag av fika från Markan i samband med externa möten. Deltagare vid respektive möte framgår inte.
Moms	16 st	0 st
Behörig attestant	16 st	0 st
Oberoende attestant	16 st	0 st
Dualitet vid attest	16 st	0 st
Verksamhetsgill kostnad	16 st	0 st

3.2.2. Bedömning

Det finns endast i begränsad utsträckning styrande och stödjande dokument som berör s.k. förtroendekänsliga poster. Vidare kan konstateras att befintliga dokument inte är helt uppdaterade med nya regler för avdragsgill moms vid representation. Genomförd stickprovskontroll påvisar dock att posterna i allt väsentligt uppfyller redovisningskraven för den här typen av verifikationer samt att attest hanteras på ett tillbörligt sätt.

Mot bakgrund av posternas förtroendeskadliga natur vid otillbörligt användande är dock vår bedömning att det är centralt att det finns styrande och stödjande dokument som på ett samlat sätt reglerar användandet av förbundets medel för den här typen av transaktioner.

Kontrollmålet bedöms vara **delvis uppfyllt**.

3.3. Internkontrollplan

Kontrollpunkt

Efterlever förbundet, den av direktionen beslutade, internkontrollplanen inom utvalda redovisningsrutiner?

3.3.1. Genomförd granskning

För Södertörns brandförsvarsförbund finns en upprättad internkontrollplan som antagits av direktionen i anslutning till beslut om verksamhetsplan 2018 och budget 2018-2020. Vi har inom ramen för granskningen inte tagit del av någon underliggande riskanalys. Enligt uppgift görs riskanalysen i dialogform där hänsyn tas till risk och väsentlighet, utfall av föregående års internkontroll och upplevd kompetens inom olika kontrollområden. Internkontrollplanen beskriver de kvalitetskontroller som görs inom ett antal administrativa rutiner samt

kärnverksamheten. I internkontrollplanen finns två kontrollmoment som berör de redovisningsrutiner som omfattas av denna granskning: 1) upphandling av varor och tjänster samt 2) attestrutin för manuellt hanterade fakturor. Båda dessa omfattar inköpsprocessen.

- 1) Upphandling av varor och tjänster. Granskning av upphandlingar med värde större än 500 tkr gentemot upphandlingsreglemente, delegation och avtal. **Mäts genom:** Kontroll av tre upphandlingar. **Uppföljningsansvarig:** Tekniskchef.
- 2) Attestrutin för manuellt hanterade fakturor. Följs attesträtt? **Mäts genom:** stickprov 10 st. **Uppföljningsansvarig:** Ekonomichef.

Per granskningsdatum har kontroll ännu inte hunnit genomföras. Enligt uppgift görs det normalt under årets sista månader. Av internkontrollplanen framgår varken tidplan för genomförande av kontroll eller form för återrapporering till direktionen.

3.3.2. Bedömning

Genomförd granskning visar att det finns en av direktionen beslutad internkontrollplan som innehåller kontrollmoment inom en av de två redovisningsrutiner som omfattats av granskningen – inköpsprocessen. Per granskningsdatum hade ingen uppföljning ännu gjorts, vilket var i linje med internkontrollplanen eftersom inget datum för uppföljning fastslagits. Vi har inom ramen för granskningen således inte påträffat något som tyder på att internkontrollplanen inte efterlevs.

Kontrollmålet bedöms vara **uppfyllt**.

4. *Bedömning och rekommendationer*

4.1. *Avstämning mot kontrollmål*

Granskningen har gjorts utifrån tre processer. Bedömningen av respektive process görs enligt kriterierna: Uppfyllt/Delvis uppfyllt/Ej uppfyllt.

Process	Bedömning
Inköpsprocessen	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Genomförd granskning påvisar att inköpsprocessen är relativt decentraliserad. Vidare framgår av genomförda stickprovskontroller att det görs en relativt stor mängd köp inom dessa inköpskategorier utanför avtal. Analysen av inköpsvolymerna påvisar också att det finns risk för avsteg från LOU, både vad gäller direktupphandlingsgränsen och dokumentationskrav. Granskningen påvisar att centrala styrande dokument såsom attestförteckning och delegationsordning inte har reviderats på 14 respektive 6 år. De kontrollmoment som genomförts med avseende på attest av fakturor och utbetalningsfil har i huvudsak gjorts utan anmärkning.</p>
Förtroendekänsliga poster	<p>Delvis uppfyllt</p> <p>Det finns endast i begränsad utsträckning styrande och stödjande dokument som berör s.k. förtroendekänsliga poster. Vidare kan konstateras att befintliga dokument inte är helt uppdaterade med nya regler för avdragsgill moms vid representation. Genomförd stickprovskontroll påvisar dock att posterna i allt väsentligt uppfyller redovisningskraven för den här typen av verifikationer samt att attest hanteras på ett tillbörligt sätt.</p> <p>Mot bakgrund av posternas förtroendeskadliga natur vid otillbörligt användande är dock vår bedömning att det är centralt att det finns styrande och stödjande dokument som på ett samlat sätt reglerar användandet av förbundets medel för den här typen av transaktioner.</p>
Internkontrollplan	<p>Uppfyllt</p> <p>Genomförd granskning visar att det finns en av direktionen beslutad internkontrollplan som innehåller kontrollmoment inom en av de två redovisningsrutiner som omfattats av granskningen – inköpsprocessen. Per granskningsdatum</p>

hade ingen uppföljning ännu gjorts, vilket var i linje med internkontrollplanen eftersom inget datum för uppföljning fastslagits. Vi har inom ramen för granskningen således inte påträffat något som tyder på att internkontrollplanen inte efterlevs.

4.2. Svar på revisionsfrågan samt rekommendationer

Efter genomförd granskning gör vi bedömningen att förbundsdirektionens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner är delvis tillfredsställande och att den av direktionen beslutade internkontrollplanen efterlevs. Detta mot bakgrund av bedömningarna av processerna som redovisats i avsnitt 4.1.

Utifrån granskningens resultat och gjorda iakttagelser rekommenderar vi förbundsdirektionen att:

- stärka den interna kontrollen avseende inköp och upphandling och säkerställa att detta görs i enlighet med LOU.
- upprätta styrande och stödjande dokument avseende s.k. förtroendekänsliga poster samt löpande säkerställa dessas överensstämmelse med aktuell lagstiftning.
- revidera attestförteckning och delegationsordningen och framöver löpande utvärdera revideringsbehovet.
- se över behovet att införa kontrollmoment i internkontrollplanen avseende s.k. förtroendekänsliga poster.

2018-12-17

Ebba Lind

Projektledare

Richard Vahul

Uppdragsledare